ולא מילה שלא בזמנה הבאה מק"ו. רב אשי אמר שבתון די"ט עשה הוא ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה: **מתני'** כל הנאכל בשור הגדול יאכל בגדי הרך וראשי כנפים והסחוסים: **גמ'** רבה רמי: תנן כל הנאכל בשור הגדול יאכל בגדי הרך ושאינו נאכל לא, אימא סיפא ראשי כנפים והסחוסים והא הני לא מתאכלי בשור הגדול, אלא תנאי היא והכי קתני כל הנאכל בשור הגדול יאכל בגדי הרך ושאינו נאכל לא וי"א אף ראשי כנפים והסחוסים. רבא אמר מה הן קתני והכי קתני כל הנאכל בשור הגדול בשלקא יאכל בגדי הרך בצלי ומה הן ראשי כנפים והסחוסי'. תניא כוותיה דרבא כל הנאכל בשור הגדול בשלקא יאכל בגדי הרך בצלי ומה הן ראשי כנפים והסחוסים, וגידין הרכין נידונין כבשר. *איתמר גידין שסופן להקשות רבי יוחנן אמר נמנין עליהן בפסח ריש לקיש אמר אין נמנין עליהן בפסח: ר' יוחנן אמר נמנין עליהן בתר השתא אזלינן, ריש לקיש אמר אין נמנין עליהן בתר בסוף אזלינן, איתיביה ריש לקיש לר' יוחנן כל הנאכל בשור הגדול יאכל בגדי הרך ומה הן ראשי כנפים והסחוסים הני אין אבל גידין שסופן להקשות לא? א"ל תנא הני וה"ה להנך. הני מ"ט דהא מתאכלי בשור הגדול בשלקא, הנך נמי מתאכלי בשור הגדול בשלקא, א"ל ר' ירמיה לרבי אבין: כי אזלת לקמיה דר' אבהו רמי ליה: מי אמר רבי יוחנן גידין שסופן להקשו' נמנין עליהן בפסח אלמא בתר השתא אזלינן והא *בעא מיניה ריש לקיש מרבי יוחנן עור הראש של עגל הרך מהו שיטמא ואמר לו אין מטמא, אלמא בתר בסוף אזלינן? א"ל *דרמא לך הא, לא חש לקמחיה, הא הדר ביה רבי יוחנן לגבי דריש לקיש וא"ל *אל תקניטני שבלשון יחיד אני שונה אותה: **מתני'** השובר את העצם בפסח הטהור הרי זה לוקה ארבעים *אבל המותיר בטהור והשובר בטמא אינו לוקה את הארבעים: **גמ'** בשלמא מותיר בטהור *דתניא לא תותירו ממנו עד בקר והנותר ממנו עד בקר וגו' בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה לומר שאין לוקה דברי רבי יהודה רבי יעקב אומר לא מן השם הוא זה אלא משום דהוה ליה לאו שאין בו מעשה ואין לוקין עליו אלא שובר בטמא מנלן? דאמר קרא ועצם לא תשברו בו *בו בכשר, ולא בפסול ת"ר ועצם לא תשברו בו, בו בכשר, ולא בפסול ר' אומר בבית אחד יאכל ועצם לא תשברו בו כל הראוי לאכילה יש בו משום שבירת עצם ושאין ראוי לאכילה אין בו משום שבירת עצם מאי בינייהו א"ר ירמיה פסח הבא בטומאה איכא בינייהו למ"ד כשר

האי

תורה אור

ויקרא כג

שמות יב

שם

שם

ולא מילה שלא בזמנה · דאי לא ממעט קרא אתיא בק"ו לדחות ומה צרעת שדוחה את העבודה ועבודה דוחה את השבת מילה אף שלא בזמנה דוחה אותה אפילו במקום בהרת יקוץ בהרתו, שבת שנדחת מפני עבודה אינו דין שתהא מילה דוחה ואתא קרא ומיעטה דכיון דשלא בזמנה היא כגון גר שנתגייר וקטן שנכנס אביו ועבר זמנה כשהיה למחר הוי שריפת פסול קדשים כמי כמילה שלא בזמנה דאפשר לשהייה דמי: **שבתון דיום טוב עשה הוא** · דמשמע שבות והוה ליה י"ט עשה ולא תעשה: **מתני' כל הנאכל בשור הגדול כו'** · שכבר הוקשה כל מה שעתיד להקשות בו: **יאכל בגדי הרך** · הראוי לאכילה בפסח בן שמונה ימים אבל מה שאין נאכל בשור הגדול אין נמנין עליו בפסח אע"פ שעכשיו רך הוא עתיד להקשות בסופו: וראשי כנפים והסחוסים שקורין טינדרו"ס שבראש גף הכתף אשפל"א והסחוסין שאר הסחוס שבו כגון תנוך האוזן והסחוסי החזה והצלעות הקטנות שבסוף השדרה: **גמ' וי"א אף ראשי כנפים והסחוסין** · הואיל ובשור הגדול גופיה מתאכלו בשליקה=בישול יתר: **מה הן קתני** · והכי קאמר כל הנאכל בשור הגדול בשליקה יאכל בגדי הרך צלי ומה הן ראשי כנפים והסחוסין: **גידים שסופן להקשות** · גידי צואר ובגדי טלה הן רכים אבל אם היה מזקין סופן להיות קשים: **ר' יוחנן אומר כו'.** וגידים הרכין דקתני בהך ברייתא נידונין כבשר לר' יוחנן משמע לי' דרכין השתא ולריש לקיש משמע ליה בשאר גידים דרכין לעולם: **הני אין** · דקס"ד מדפריש מה הן דוקא קאמר: **הני מ"ט** · פירושא הוא ומסקנא דתירוצא: **עגל הרך** · מפרש בהעור והרוטב כל זמן שיונק ועור ראשו רך מוגין אותו ונאכל עמו: **מהו שיטמא.** טומאת אוכלין: בתר השתא אזלינן ומטמא או בתר בסוף אזלינן ואינו מטמא: **לא חש לקמחיה** · למה שהוא טוחן אם חטין אם פסולת: **הא הדר ביה ר' יוחנן** · מהא דגידין שסופן להקשות כדאמר בשילהי בהמה המקשה (חולין עז:) ופשטינן לה מהא דהעור והרוטב' דכי פשיט ליה רבי יוחנן טלה דההיא אין מטמא ואותביה ריש לקיש ממתני' דהעור והרוטב' דקתני אלו שעורותיהם כבשרן עור הראש של עגל הרך אלמא דבתר השתא אזלינן, וא"ל רבי יוחנן אל תקניטני באותה משנה שבלשון יחיד אני שונה אותה, אלמא מעיקרא הוה סמיך ר' יוחנן עליה ופליג בגידין שסופן להקשות ואידכר דיחידאה היא והדר ביה: **מתני' אבל המותיר בפסול** · אפילו בטהור והשובר בטמאה אינו לוקה (א) המותיר משום לא תותירו ולא שובר בטמא משום לא תשברו וטעמא מפרש בגמרא: **גמ' בא הכתוב כו'** · כל לאו שניתק לעשה אין לוקין עליו דמשמע זו היא תקנתו אם תעבור על הלאו עשה זאת והיגלל ועוד דלא דמי ללאו דחסימ' שהמלקו' נסמך לו:

האי

ולא מילה שלא בזמנה דאתיא בק"ו · פירש בקונ' ומה צרעת שדוחה את העבודה ועבודה דוחה את השבת וקשה דרבא לית ליה האי ק"ו בפ' ר' אליעזר דמילה (שבת קלג:) דקסבר דהא דצרעת דוחה עבודה לא משום חומרא דצרעת אלא משום דגברא דלא חזי ור"ח פי' ק"ו ומה אוכל נפש שלא נכרתו עליו י"ג בריתות דוחה י"ט כו' ויש להשיב מה לאוכל נפש שכן מצוה עוברת שלמחר לא יהיה מצוה עליה ואומר ר"י דאיכא למיעבד ק"ו מנדרים ונדבות דדחו י"ט אע"פ שלא נכרתו עליהן י"ג בריתות וסבר רבא דקריבין בי"ט וליכא למיפרך מה לנדרים ונדבות שכן צורך גבוה כדפריך בפ' ר' אליעזר דמילה (שם דף קלב.) מה לעומר ושתי הלחם כו' דלאו חובה נינהו ואפילו חטאות ואשמות לא מיקרו צורך גבוה כיון דאי לאו דחטא לא בעו לאיתוייהו ונראה דרבא אית ליה הא דרב אשי די"ט עשה ולא תעשה ולהכי איצטריך ק"ו דאי לאו ק"ו לא הוה צריך למיסר וכן משמע בפ"ק דביצה (דף ח:) דפריך גבי אפר כירה מוכן לודאי כו' סוף סוף י"ט עשה הוא ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה אלא אמר רבא כו' משמע דרבא אית ליה די"ט עשה הוא והשתא לבדו לא איצטריך לשריפת קדשים אלא על מילה דאיכא ק"ו אמר רבא פרק *(אם לא הביא)(דף קלג.) וגמרא מייתי לה הכא אשריפת קדשים דממילה ממעטי ורב אשי לא קאי למיפלג ארבא אלא מילתא דנפשיה קאמר ואקדשים קאי ואפילו אמילה כדמשמע בהם לא הביא דלית ליה קל וחומר: **גידין** שסופן להקשות. פי' בקו' גידי צואר ואין נראה לריב"א דהא משמע דהשתא הם רכים כבשר לגמרי ואפי' ר"ל לא פסיל להו אלא משום בסוף ולעיל קאמר אלא פשיטא בגידי צואר משמע שהם רגילין להיות טותר ואין ראוין ליאכל כמו עצמות אלא נראה דהיינו גידי שדרה וגידים הרכים דקתני בברייתא איירי בגידי בשר דלכ"ע הוו כבשר:

הואיל ומתאכלי בשור הגדול בשלקא · והשתא לא אזיל רבי יוחנן בתר השתא אלא בדבר הנאכל בשור הגדול בשלקא וא"ת ור"ל מאי פריך ליה לר' יוחנן אדרבה תיקשי לדידיה דמוכח בברייתא דבדבר הנאכל בשור הגדול בשלקא אזלינן בתר השתא ויש לומר דסבר ר"ל דראשי כנפים והסחוסין יש עליהם שם בשר יותר מבגידים ופריך לרבי יוחנן מדלא נקט בברייתא גידים דהוי רבותא טפי ור' יוחנן משני דלאין רבותא כלל מה שאין בהן טעם בשר כל כך דהא אם היו רכים לעולם לא היה פוסלן הילכך כיון דמתאכלי בשלקא נימנין עליהן כמו ראשי כנפים והסחוסים ורשב"א מפרש טעמא דריש לקיש דגידים לא דמו לראשי כנפים והסחוסים דגידים סופן להקשות בגדי עצמו אבל ראשי כנפים והסחוסים אין סופם להקשות בגדי לעולם אלא בשור הגדול דוקא ולא שייך למיזל בהו בתר בסוף כיון דבגדי וטלה הם רכים לעולם: **הא** הדר ביה ר' יוחנן · פירוש מהך דשמעתין כדמוכח בפרק בהמה המקשה (חולין עז:) וקשה לר"י לר"ל דאותביה לר' יוחנן מההיא שעורותיהן כבשרן תיקשי לנפשיה דקסבר גבי פסח בתר בסוף אזלינן והתם אזיל בתר השתא וי"ל שאני שבעור ראש של עגל הרך יש לו טעם בשר הרבה מגידין וריב"א אומר דבירושלמי פריך דר"ל אדר"ל ומשני טעמא דר"ל מקרא ואכלו את הבשר (שמות יב) ולא גידין ובעור הראש של עגל הרך אזיל בתר דהשתא והכא הוי גזירת הכתוב:

היתה

עין משפט
נר מצוה

פו א מיי' פ"י מהל' ק"פ הלכה ט:

פז ב מיי' שם הל' י:

פח ג מיי' שם הלכה א:

פט ד מיי' שם והל' יא:

רבינו חננאל

מהאי קרא הוא לבדו יעשה לכם הוא ולא מכשירין לבדו ולא מילה שלא בזמנו דאתיא בקל וחומר ומה אוכל נפש שאע"פ שהוא באזהרת שמחר אינה מצוה דוחה יום טוב מילה שאע"פ שהיא שלא בזמנה מצוה היא שנכרתו עליה [י"ג] בריתות וחייב כרת אם לא ימול אינו דין שידחה יום טוב ת"ל לבדו ולא מילה שלא בזמנה ואם מילה שהיא מצוה והמבטלה לגמרי ענוש כרת ולא עוד אלא שהיא מצוה שנכרתו עליה שלש עשרה בריתות (אינה עשה) אינו דוחה יום טוב כל שכן של נותר שלא ידחה יום טוב שאפילו בטלו לגמרי אינו ענוש כרת: **רב** אשי מפיק ליה מהאי דכתיב בי"ט שבתון ולא תעשה מלאכה נמצא ביו"ט עשה שבתון ולא תעשה כמשמעו ואין עשה דוחה את לא תעשה ועשה: **מתני'** כל הנאכל בשור הגדול יאכל בגדי הרך ראשי הכנפים והסחוסים כו' וכי כל מי שאינו נאכל בשור אינו נאכל בגדי הרך והרי ראשי כנפים והסחוסים שאינן נאכלין בשור הגדול שהן כעצמות ובגדי הרך נאכלין ופריק רבא ואמר הכי קאמר כל הנאכל בשור הגדול שלוק יאכל צלי בגדי הרך ומה הן ראשי כנפים והסחוסין תניא כותיה דרבא כל הנאכל בשור הגדול בשלקא כו' עד וגידין הרכין כבשר: **איתמר** גידין שסופן להקשות ר' יוחנן אמר נמנין עליהן בפסח דבתר השתא אזלינן והשתא רכין הן וכבשר הן וריש לקיש פליג עליה ומותיב עליה ממתני' ושני ליה הכי תנא תני ראשי כנפים והסחוסין הואיל ומתכלי בשור הגדול בשלקא והוא הדין לגידים [שסופן] להקשות דהני נמי מיתכלי בשור הגדול בשלקא: **רמי** ליה רבנן קמיה דר' אבהו מי אמר ר' יוחנן גידין הרכין שסופן להקשות נמנין עליהן בפסח אלמא כיון דמתכלי השתא בתר השתא אזלינן וכי בשר נינהו והא בעיא ר"ל מר"י עור הראש של עגל הרך מהו שיטמא ואמר ליה אינו מטמא דאלמא בתר בסוף אזלינן אמר ליה ר' אבהו דרמא הא לא חש לקמחיה כלומר אכילתו להפסד הולכת שאינו מתעסק בתורה כראוי לה (בפ') [הא] הדר ר' יוחנן ואמר לריש לקיש בעידנא דאקשי' עליה והתנן אלו שעורותיהן כבשרן ואחד מהן עור הראש של עגל הרך אמר לו ר' יוחנן משנה זו דברי [יחיד] הן דברי אלעזר בן יהודה איש אבלים [משום רבי] מר' יוחנן (ובגליון יעקב) הם ומפורש בפ' העור והרוטב כי אמר לו רבי יוחנן אל תקניטני בלשון יחיד אני שונה אותה: **מתני'** אבל המותיר בטהור כו'. בשלמא מותיר בטהור אינו לוקה דתניא לא תותירו ממנו עד בקר והנותר וגו' ובא הכתוב כו' לרבי יהודה כדאית ליה ולר' יעקב כדאית ליה אלא שובר העצם בטמא מנא לן דלא לקי ופשטינן לה: מהא דת"ר ועצם לא תשברו בו בכשר ולא בפסול ר' אומר בבית אחד יאכל ועצם לא תשברו בו הטהור ראוי לאכילה יש בו שבירת

עצם

מסורת הש"ס

(מ"ז) צרעת עבודה שבת

ויקרא כג: לט

בחמשה עשר יום לחודש השביעי באספכם את תבואת הארץ תחגו את חג ה' שבעת ימים ביום הראשון שבתון וביום השמיני שבתון

חולין דף עו:

חולין דף קכב:

[יומא מו. סוכה מד. ע"ש פרש"י יבמות מג:]

חולין שם: ודף עז.

[נה: קלד.]

לעיל דף סג. שבועות ג: [מכות יז.]

סנהדרין דף סג. שבועות דף ג: מכות דף יז. ודף כב. חולין דף פג. ודף קמא. תמורה דף ד:

[לעיל פ. ע"ב]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אבל המותיר וכו' אינו לוקה לא המותיר: